

derimod ikke i den afsluttende konklusion konkrete forslag til fremtidige procedurer. Overvejelser herom finder i henhold til praksis sted i Nævnet og dets underudvalg og munder evt. ud i afgivelse af beretning eller henvendelse til regeringen.

3. Retsgrundlaget for Det Udenrigspolitiske Nævns inddragelse i sager vedrørende EU's fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik

a) Grundlovens og nævnslovens bestemmelser om Udenrigspolitisk Nævn

Det Udenrigspolitiske Nævn har sit grundlag i grundlovens § 19, stk. 3, som lyder:

»Stk. 3. Folketinget vælger af sin midte et udenrigspolitisk nævn, med hvilket regeringen rådfører sig forud for enhver beslutning af større udenrigspolitisk rækkevidde. Nærmere regler om det udenrigspolitiske nævn fastsættes ved lov.«

Begrebet udenrigspolitik er ikke defineret i grundloven, hvor det i § 19, stk. 1, 1. pkt., blot hedder, at »Kongen handler på rigets vegne i mellemfolkelige anliggender.«

I »Danmarks Riges Grundlov med kommentarer«, side 93, er der anført følgende herom:

»Regeringens enekompetence gælder »mellemfolkelige anliggender«, et udtryk, som er inspireret af folkeretten, og som bedst kan oversættes til internationale relationer mellem stater. Et mellemfolkeligt anliggende kan herefter beskrives som et anliggende mellem Danmark som stat og aktør på det internationale niveau i relation til et eller flere andre folkeretssubjekter, navnlig stater.«

I § 2 i lov om Det Udenrigspolitiske Nævn angives Nævnets opgaver således:

»§2. Forud for enhver beslutning af større udenrigspolitisk rækkevidde rådfører regeringen sig med nævnet, der i øvrigt har til opgave med regeringen at drøfte sager af betydning for landets udenrigspolitik og at modtage oplysninger fra regeringen om udenrigspolitiske forhold.«

Disse bestemmelser skal ses i sammenhæng med, at det ifølge grundlovens § 19, stk. 1, er regeringen, som har den udenrigspolitiske kompetence, dvs. beføjelsen til at handle på Danmarks vegne udadtil (regeringsprærogativ).

Som det fremgår af grundlovens § 19, stk. 3, har Nævnet en rådgivende funktion.

»At regeringen skal rådføre sig med nævnet indebærer, at nævnet må sættes i besiddelse af de oplysninger, som er nødvendige for at danne en velbegrunderet opfattelse af det pågældende udenrigspolitiske spørgsmål. Folketinget opnår ikke nogen indsigt i regeringens udenrigspolitik, ligesom regeringen ikke opnår nogen sikkerhed for, at dens udenrigspolitik har opbakning i Folketinget, såfremt nævnet ikke er godt orienteret om de udenrigspolitiske emner, som rådføringen angår.« (Henrik Zahle, Dansk forfatningsret, 2. udgave, bind 2, 1996 s. 294).

Foruden rådføringspligten efter grundlovens § 19, stk. 3, er det Nævnets opgave »med regeringen at drøfte sager af betydning for landets udenrigspolitik og at modtage oplysninger fra regeringen om udenrigspolitiske forhold«, jf. nævnslovens § 2. Se herom yderligere Henrik Zahle, Dansk forfatningsret, 2. udgave, bind 2, 1996 s. 295, der tilføjer, at »Regeringen skal bidrage til, at nævnet har en bred orientering om aktuelle udenrigspolitiske emner, og at disse informationer indgår som grundlag for mere almindelige drøftelser mellem nævn og regering af aktuelle udenrigspolitiske sager«. Indberetninger fra danske ambassadører og erklæringer fra EU's formandskab på Unionens vegne, som Nævnet modtager i kopi fra Udenrigsministeriet, er eksempler på regeringens informationsgivning.

I det følgende behandles spørgsmålet om mulige begrænsninger i Nævnets opgaver.

Til illustration af problemstillingen kan det i øvrigt oplyses, at Udenrigsministeriet i forbindelse med indførelsen af de stående udvalg i 1972 var bekymret over oprettelsen af et udenrigsudvalg og for dette udvalgs forhold til Det Udenrigspolitiske Nævn. På baggrund af en udtalelse fra ministeriets rådgiver i folkeret, professor Max Sørensen, blev det efter henstilling fra ministeriet anført i bemærkningerne til forslaget til ændring af forretningsordenen, at »det forudsættes at Det Udenrigspolitiske Nævn opretholdes og udøver sine funktioner som hidtil«, og »at der ikke påhviler Udenrigsudvalget opgaver, der varetages af Nævnet i henhold til grundloven, nævnsloven og den praksis, der har udviklet sig i henhold hertil.«

Opgavebeskrivelsen blev efterfølgende også indsat i Folketingets forretningsorden § 7, stk. 1,